

Олександр СОЛТИК,

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
Хмельницький національний університет, м. Хмельницький

ОБҐРУНТУВАННЯ МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНО НАДІЙНОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті головна увага приділена моделюванню професійної надійності вчителя фізичної культури. Наголошується на тому, що діючі вчителі фізичної культури виступають в ролі експертів по відношенню до студентів, що здобувають відповідну за фахом освіту.

Встановлення кількісних характеристик показників професійної надійності вчителів фізичної культури дозволяє успішно діагностувати стан сформованості професійної надійності у студентів (майбутніх вчителів). Отримані результати допомагають у подальшому здійснювати необхідні зміни, вносити потрібні корективи в освітній процес з метою формування професійно надійного вчителя фізичної культури.

***Ключові слова:** модель професійної надійності, вчитель фізичної культури, рівні показників.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Успішне формування професійної надійності майбутніх вчителів фізичної культури у процесі навчання у ЗВО неможливе без врахування, як особливостей, специфіки професійної діяльності вчителя фізичної культури, так і характеристик професійної надійності діючих вчителів.

Одним із поширених методів дослідження у педагогіці часто виділяють метод моделювання. Особливо метод моделювання цінний, коли необхідно здійснити аналіз існуючого педагогічного явища, певної реальної професії, охарактеризувати специфіку професійної діяльності тощо. Моделювання реальних процесів дозволяє виявити нові знання, виявити певні закономірності та особливості, які можна пізніше можна перенести не лише на реальний об'єкт а і впроваджувати у процес підготовки до виконання певної діяльності.

В такому розумінні важливим стає дослідження професійної надійності діючих вчителів фізичної культури з подальшим впровадження отриманих

результатів у процес професійної підготовки з метою формування професійно надійного вчителя фізичної культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Під моделюванням розуміють метод дослідження окремих об'єктів, явищ, процесів, за рахунок перенесення досліджуваних властивостей на інший об'єкт (модель), який є аналогом і подібним до оригінального об'єкта. На теперішній час відомі чисельні спроби представити у вигляді моделей різні аспекти діяльності педагогів з фізичної культури. Так, Л. Івановою [1] розроблено структурно-логічну модель професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів. В даній моделі особа вчителя фізичної культури розглядається, як координатора здоров'язбережувальної освіти.

О. Тимошенко [4] розробив дієву модель оптимізації професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, яка ґрунтується на основі виявлених показників готовності до професійної діяльності. Застосування моделі педагогічних ситуацій у процесі фахової підготовки майбутніх вчителів фізичної культури було запропоновано використовувати В. Черняковим [5]. В свою чергу Л. Сущенко [3] побудувала модель особистісно-орієнтованої професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах.

Поряд із зазначеними моделями діяльності вчителя фізичної культури можна виділити інші, які також відіграють суттєву роль у професійній діяльності педагога. До них ми відносимо концептуальну і інформаційну моделі професійної діяльності вчителя фізичної культури [2]. Якщо концептуальна модель складається із сукупності психічних образів і уявлень педагога, які виступають в ролі головних регуляторів діяльності, то інформаційна модель містить інформацію про властивості професійної діяльності. Інформаційна модель допомагає вчителю фізичної культури визначати поточний стан

навчального процесу, приймати адекватні рішення, здійснювати необхідні керуючі впливи тощо.

Водночас, теоретичний аналіз представлених літературних джерел, присвячених проблемі моделювання в діяльності вчителя (викладача) фізичної культури, дозволяє стверджувати про те, що на теперішній час відсутні моделі, які характеризують надійність вчителя фізичної культури.

Мета статті полягає у побудові моделі професійно надійного вчителя фізичної культури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження проблеми професійної надійності в різних сферах життєдіяльності людини, зокрема і в педагогічній сфері, дозволило нам сформулювати головне визначення професійної надійності вчителя фізичної культури. Так, під цим визначенням ми розуміємо професійну активність педагога, що характеризується безпомилковістю, ефективністю та самовіддачею, під впливом змінних умов професійно-педагогічного середовища упродовж уроку з фізичної культури.

Грунтовний аналіз проблеми надійності та її представлення стосовно професії вчителя фізичної культури з подальшим визначенням методів та способів її дослідження дозволило нам підійти безпосередньо до реалізації констатувального експерименту з метою отримання емпіричних даних.

Важливою умовою отримання достовірних емпіричних даних, які можна буде використовувати у подальшому науковому дослідженні з метою формування професійної надійності у майбутніх вчителів фізичної культури, є залучення до констатувального експерименту групи експертів. Загалом до числа експертів відносяться особи, які є професіоналами, спеціалістами, досконало знають об'єкт дослідження в певній галузі науки та діяльності.

По відношенню до студентів, на яких спрямовано наше дослідження, в ролі експертів на наш погляд можуть виступати діючі вчителі фізичної культури. Головна і визначальна відмінність між особами, які здобувають професію, і людьми, що вже працюють за фахом, це досвід роботи. Досвід роботи разом із знаннями, вміннями, навичками відіграє важливе значення у

формуванні таких понять, як майстерність, професіоналізм, компетентність тощо. Досвід роботи призводить до глибоких змін не лише у структурі професійних знань, умінь, також відображається на особистісних якостях, ціннісно-мотиваційній сфері тощо. Зважаючи на те, що професійна надійність проявляється лише безпосередньо під час професійної діяльності, то досвід роботи має визначальне значення для відбору експертів. З тим щоб уникнути впливу адаптаційного періоду до числа експертів було включено вчителів фізичної культури загальноосвітніх навчальних закладів, які мали не менше трьох років стажу роботи. Загалом до констатувального експерименту було залучено 107 вчителів фізичної культури загальноосвітніх навчальних закладі II і III ступенів, різного віку, статі та спортивної спеціалізації.

Реалізація експериментальної частини полягала у відео зйомці уроків з фізичної культури з подальшим аналізом надійнісних характеристик вчителів фізичної культури. Для забезпечення точності та однаковості проведення експерименту упродовж дослідження ми дотримувались низки правил:

усі вчителі напередодні отримували завдання провести урок з фізичної культури;

кожен учитель мав обов'язково підготувати конспект до початку уроку;

учитель не користувався конспектом під час проведення уроку; загалом він мав покладатись на свій досвід і запам'ятовування порядку і змісту уроку;

учителі не обмежувались у використанні засобів, обладнання та інвентарю;

вибір способу, методів вирішення поставлених на уроці завдань учителем встановлювались самостійно, зважаючи на власний досвід та професійну майстерність;

учителів до початку проведення уроку не ознайомлювали з концепцією надійності та особливостями її прояву у професії вчителя фізичної культури.

Далі здійснювався аналіз відеоматеріалів проведених уроків. Так, визначались показники професійної надійності: вербальна і функціональна

самовіддачі, моторна і загальна щільності, змістове наповнення уроку, відхилення уроку від конспекту за наведеними вище методами обчислення.

Проведення констатуючого експерименту дозволило встановити основні показники надійності вчителя фізичної культури. Перейдемо до висвітлення результативних характеристик професійної надійності, які подано на рис.

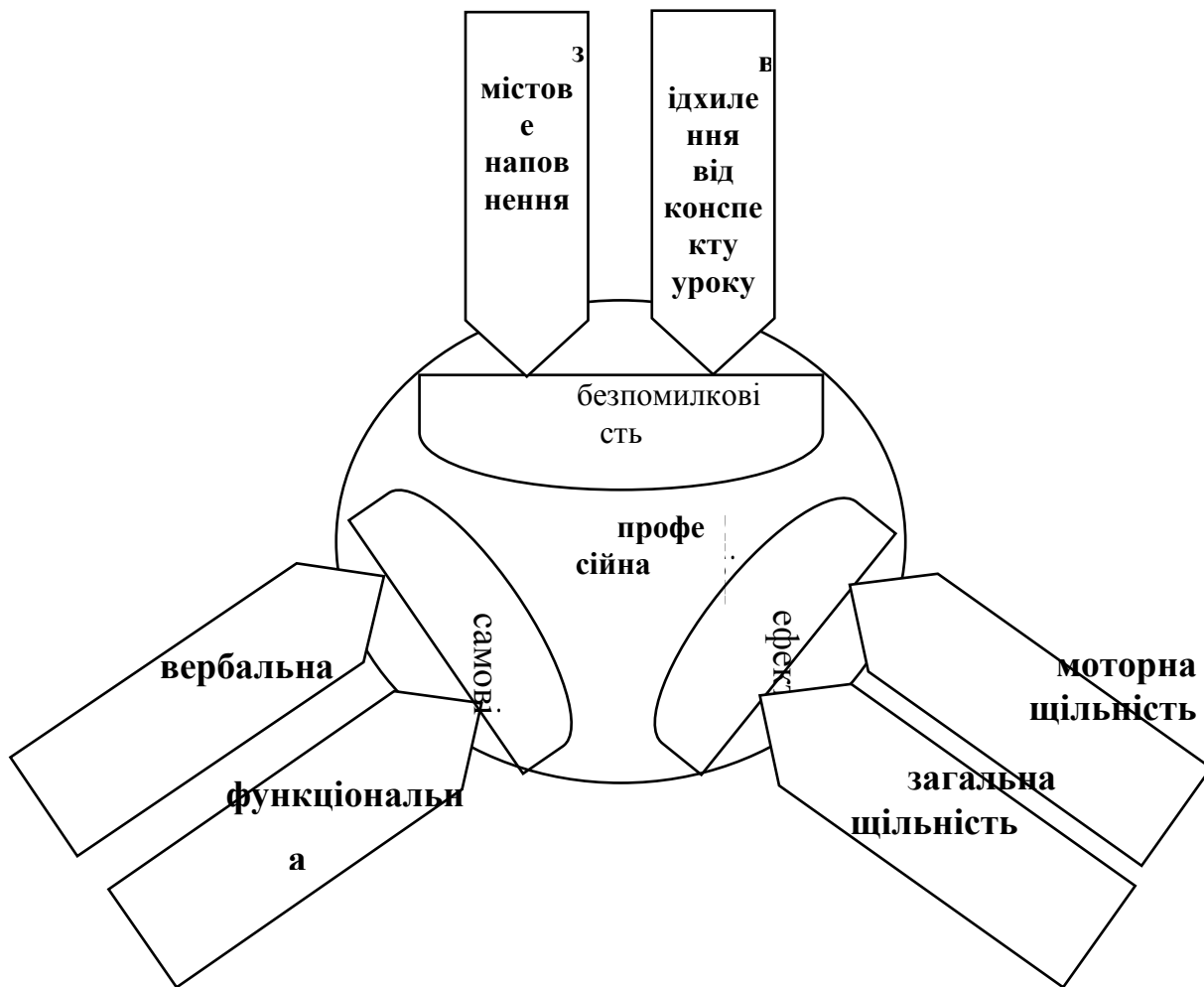

Схема показників професійно надійного вчителя фізичної культури

Так, за результатами констатувального етапу експерименту безпомилковість визначалась, як відхилення проведеного уроку від конспекту. Як свідчать отримані результати показник безпомилковості змінювався від 9,64 % до 35,93 %. Середнє значення безпомилковості склало 20,84 %. Як показують дані, вчителі фізичної культури приблизно п'яту частину уроку

(562,7 секунди) у часовому вимірі здійснюють з відхиленням від запланованого конспекту уроку. У дослідженні таке відхилення відноситься до розряду помилки і негативно впливає на характеристику надійності безпомилковості.

Зупинимось більш детально на характеристиці видів помилок, які впливають на безпомилковість. Усі виявлені відхилення проведених уроків від конспекту було розділено на три групи. В першу групу віднесено відхилення, пов'язані із неправильним дозуванням. Так, невідповідність дозування проявлялась, як у більшій або меншій кількості повторень виконання вправи, довшій або меншій тривалості виконання вправи. Як показали наші розрахунки такий тип помилок має найбільше місце у діяльності вчителя фізичної культури: 60,84 %. Другий тип помилок склало застосування вчителем на уроці вправ, які не було передбачені конспектом. Такий тип помилок склав 12,68 %. І третій тип помилок, було пов'язано із тим, що вчителі завершували фізичні вправи передбачені планом раніше по відношенню до тривалості уроку. Такий тип помилок склав 26,48 %.

Як показують отримані дані, найбільш проблемним у діяльності вчителя фізичної культури є дотримання дозування навантаження, як за числом повторень, так і за тривалістю виконання вправи. На наш погляд, плануючи і проводячи уроки з фізичної культури учителі дуже рідко фіксують час тривалості вправи. Особливо це стосується загально розвиваючих вправ, проведення естафет, виконання ігрових елементів. В меншій мірі відхилення дозування навантаження стосується колового тренування, де вчителі або контролювали час виконання вправи, або ж вказували точну кількість повторень. Загалом даний тип помилок упродовж уроку в середньому складав 342 секунди (5 хв. 42 с.). Окрім того, при проведенні уроків з фізичної культури вчителі в недостатній мірі оцінюють можливості учнів. Це на, наш погляд, призводить до того, що під час уроку приходиться зменшувати навантаження, кількість повторень. Як наслідок це також впливає на загальне відхилення від конспекту.

Набагато менше відхилення від конспекту було пов'язано із помилками другого типу. За результатами обчислень в середньому на виконання вправ, не передбачених конспектом, припадало 71 секунда. Ці дані свідчать про те, що вчителі фізичної культури добре пам'ятають і застосовують заплановані вправи. Так, учителі фізичної культури у процесі своєї професійної діяльності мають чіткі напрацьовані схеми проведення уроків, дотримуються певної послідовності виконання вправ. Упродовж тривалої професійної діяльності вчителі напрацьовують свій власний стиль діяльності, який вони постійно вдосконалюють. Лише були зафіксовані поодинокі випадки перестановки місцями порядку виконання вправ. Причому, як зазначалось вище така перестановка не вважалась нами помилкою, якщо вона не впливала на структурно-логічну схему проведення уроку.

В той же час відмічаючи незначний відсоток помилок другого типу, у порівнянні із помилками, пов'язаними із дозуванням, можемо вказати і на негативній стороні діяльності вчителя фізичної культури. Так, у процесі професійної діяльності у вчителів фізичної культури проглядається певна формалізація освітнього процесу, використання шаблонних методів виховання та навчання.

Іншими словами, вчителі фізичної культури в певній мірі нав'язують учням свій сформований, і добре опрацьований набір вправ, при цьому вчителі мало враховують інтереси учнів, мало цікавляться бажаннями, не намагаються підлаштуватися. Зазначена тенденція підтверджується тривалим спостереженням за діяльністю вчителів фізичної культури. Так, переважна більшість вчителів упродовж власної професійної кар'єри мало що змінюють в індивідуальному стилі своєї праці, недостатньо працюють над розширенням свого методичного апарату викладання фізичної культури, збільшенням власного багажу рухових вмінь та навичок.

Аналізуючи третій тип помилок, пов'язаний із невідповідністю виконання передбаченого конспектом уроку тривалості заняття, можемо зазначити про його часту появу у процесі діяльності вчителя фізичної культури. Виникнення

таких помилок пояснюється відхиленнями у дозуванні вправ, як наслідок це призводить і до невідповідності загального відхилення від плану уроку.

Варто зазначити, що нові вправи, які вчителі використовували уже після завершення виконання планових завдань ми не відносили до другого типу помилок, оскільки вони носили вимушений характер. Загалом середнє відхилення проведеного уроку від конспекту склало 149 секунд (2 хв. 29 с.).

Наступним кроком охарактеризуємо змістове наповнення уроку. Як показали отримані дані кількість вправ, які вчителі використовували під час уроку, суттєво різняться і становлять від 9 до 46. Середнє число вправ складає 30,14. Порівнюючи із загальною тривалістю уроку на кожен вправу в середньому приходиться 1хв. 30 с.

Розглянемо наступну характеристику надійності ефективності діяльності вчителя фізичної культури, яка в нашому дослідженні визначалася двома показниками, моторною і загальною щільністю. За допомогою математичного аналізу було встановлено середні значення моторної щільності, яка становила 61,26 %. Цей показник варіювався від 29,06 % до 83,26 %. Загальна щільність змінювалась від 44,53 % до 99,28 %. Середнє значення загальної щільності становило в діяльності учителя фізичної культури 84,1 %.

Зупинимось більш детально на характеристиці моторної і загальної щільності. Зважаючи на специфіку предмета фізична культура, моторна щільність характеризує важливу сторону освітнього процесу. По значенню моторної щільності ми можемо встановити, який був руховий режим учнів під час уроку, наскільки урок був корисним, з точки зору отримання учнями фізичного навантаження. По значенням моторної щільності ми опосередковано можемо говорити про успішність вирішення оздоровчої спрямованості уроку.

В той же час в навчальному процесі з фізичної культури також важливо і вирішення освітньою складової. Так, учні мають не лише виконувати рухові вправи, а і отримувати нові знання з предмету, вивчати нові елементи фізичних вправ, засвоювати правила контролю і самоконтролю стану здоров'я тощо. Для цього вчитель повинен максимально ефективно використовувати певний час

уроку для надання нової навчальної інформації, пояснення, показу фізичних вправ, здійснення контролю за станом учнів, перевірці рівня фізичних можливостей, оцінювання успішності на уроках тощо. У цьому зв'язку важливу роль відіграє показник загальної щільності уроку.

Наступним кроком у нашому дослідженні спробуємо встановити, які типові причини, або ж чинники, що впливають на загальну щільність уроку. Для цього використовуємо аналіз відеозаписів уроків з фізичної культури.

Перегляд відеозаписів дозволив виявити типові фрагменти уроків, коли учні не виконували жодних фізичних навантажень, і водночас не отримували корисної інформації. Серед найбільш поширених випадків, це були очікування своєї черги, підходу до виконання вправи. Або ж перерва між вправами, коли учень пасивно відпочиває. Поширеним є випадки, коли учні мають паузу на уроці, пов'язану із інвентарем (спортивним обладнанням). Причиною цього є невідповідність до занять, недостатня кількість інвентарю по відношенню до чисельності групи, невдале його розташування тощо. Також зустрічались випадки, коли учні не виконували фізичні вправи, водночас учителі також певний час пасивно спостерігали, або ж виконували інші дії, не пов'язані із навчальним процесом.

На наш погляд, досліджуючи зниження рівня загальної щільності уроку, можемо виокремити три чинника. Перший пов'язаний із матеріальною базою, спортивним обладнанням і інвентарем. Другий чинник викликаний недостатнім володінням вчителями методичного апарату. Третій чинник пов'язаний із недостатньою компетентністю, професійним рівнем учителів.

Наступною характеристикою професійної надійності вчителя фізичної культури є його самовіддача. Зважаючи на специфіку професії вчителя фізичної культури нами було означено два показника професійної надійності: вербальна і функціональна самовіддача. Вербальна складова переважно характеризує професію вчителя фізичної культури, як суб'єкта педагогічного процесу, діяльність якого спрямована на передачу знань учням. Основним механізмом передачі інформації є вербальний апарат вчителя, головним елементом якого є

слово. Зважаючи на особливість фізкультурної професії до суми слів ми додаємо такі елементи, як свист, або ж хлопки.

Як показують математичні розрахунки середня кількість слів проголошених учителем за урок складає 1804 слова. Середній темп виголошення слів складає 6,681 слова за 10 секунд. Проведемо аналіз роботи вербального апарату учителя упродовж уроку. За загальноприйнятою схемою проведення усі уроки поділяються на три частини: підготовчу, основні і заключну. Зважаючи на різну тривалість цих частин у вчителів більш інформативним буде аналіз не загальної кількості слів проголошених за окрему частину уроку, а їх темп виголошення. Тобто далі беремо до уваги відношення кількості слів до певного проміжку часу.

Так, було розраховано темп проголошення слів учителями в підготовчій, основній і заключній частині. Середні значення темпу мовлення серед усіх учителів становлять у підготовчій частині 7,57 слів, в основній частині 6,27 слів, у заключній частині 8,37 слів з розрахунку за 10 секунд.

Як показують дані значення найбільш продуктивною по роботі вербального апарату характеризується заключна частина уроку. Цей показник пов'язаний із зменшеною тривалістю заключної частини та підведенням підсумків проведеного уроку, отримання домашнього завдання. Дещо менший темп мовлення вчителя фізичної культури становить підготовча частина уроку, під час якої вчитель відмічає присутніх, повідомляє завдання уроку, та виконує підготовчі справи. Найменша за темповими характеристиками виявилась основна частина уроку.

Таке представлення мовленнєвої роботи вчителя фізичної культури, на наш погляд, є закономірним і правильним, оскільки повністю збігається з показниками фізіологічної кривої учня під час уроку. Згідно із закономірностями фізичного розвитку учнів, початок і завершення уроку повинно мати менші значення частоти серцевих скорочень. Найбільше робота серцево-судинної системи припадає на основну частину уроку. Збільшення вербальної складової учителя призводить до зменшення рухової роботи учня, а

це відображається на показниках ЧСС. Здебільш під час пояснень, постановки завдань або ж підведення підсумків учні знаходяться на місці.

Охарактеризуємо функціональну складову самовіддачі учителів. Як зазначалось вище однією із важливих ознак професії вчителі фізичної культури є необхідність належного рівня фізичної підготовленості, яка дозволяє більш успішно здійснювати професійну діяльність. Прямим показником, яких характеризує функціональну роботу організму вчителя є його частота серцевих скорочень. Зважаючи на те, що вчителі фізичної культури суттєво різняться за рівнем фізичної підготовленості (показники ЧСС у стані спокою у положенні сидячи варіювались від 50 до 84 ударів за 1 хв.) за основу роботи функціональної системи ми брали не абсолютні показники частоти серцевих скорочень, а їх різницю між значеннями на уроці і в стані спокою. Іншими словами різниця показників ЧСС під час уроку і стану спокою дала нам ту фізіологічну ціну (функціональні затрати), за рахунок якої учитель здійснював урок з фізичної культури.

Результати заміру середнього значення ЧСС учителів фізичної культури під час проведення уроків склали 100,93 ударів за хвилину і варіювались в межах від 66 до 148 ударів. Без врахування значень в стані спокою приріст показнику ЧСС склав від 11 до 64 ударів за 1 хвилину. Середнє значення фізіологічної ціни становить 33,57 ударів за 1 хв. Перевішивши кількість ударів за хвилину по відношенню до тривалості уроку значення додаткової активності серцево-судинної системи, що давала змогу вчителям фізичної культури здійснювати свою діяльність становить 1510,65 серцевих скорочень.

Разом із тим, визначивши важливість функціональної самовіддачі у процесі професійної діяльності вчителя, не можна оминати ще однієї важливої проблеми. Так, в рамках нашого дослідження, функціональна самовіддача виступає як один із показників професійної надійності. Проте тут маємо окреслити певні обмеження. Оскільки орієнтація розвитку функціональної складової на максимальні результати може мати негативні наслідки для вчителя, зокрема по відношенню до стану його здоров'я. Результати заміру

середнього значення ЧСС учителів фізичної культури під час проведення уроків склали 100,93 ударів за хвилину і варіювались в межах від 66 до 148 ударів. Без врахування значень в стані спокою приріст показнику ЧСС склав від 11 до 64 ударів за 1 хвилину. Середнє значення фізіологічної ціни становить 33,57 ударів за 1 хв. Перевівши кількість ударів за хвилину по відношенню до тривалості уроку значення додаткової активності серцево-судинної системи, що давала змогу вчителям фізичної культури здійснювати свою діяльність становить 1510,65 серцевих скорочень.

Таким чином детальне визначення результативних значень безпомилковості, ефективності та самовіддачі, допомогло нам охарактеризувати та виявити особливості професійної надійності вчителя фізичної культури.

Охарактеризувавши та встановивши кількісні значення показників професійної надійності вчителя фізичної культури, далі можемо визначити їх рівні. Як зазначалось вище кожен показник, що характеризує надійність поділявся на три рівні, умовно відповідаючи високому, середньому та низькому рівню надійності вчителя фізичної культури.

Отримання числових значень, що характеризують професійну надійність вчителя фізичної культури за різними показниками дозволяє нам встановити рівні. Для встановлення інтервалів, що відповідають низькому, середньому та високому рівню показників професійної надійності використаємо метод сигмальних відхилень. Відповідно до цього методу усі значення, які знаходяться в межах від $(X_{\text{сер}} - \sigma)$ до $(X_{\text{сер}} + \sigma)$ відносять до середніх значень (де σ – середньо квадратичне відхилення, $X_{\text{сер}}$ – середнє значення).

Значення показників, які будуть вищими відносимо до високого рівня надійності, відповідно менші вказуватимуть на низький рівень. Перейдемо до розрахунку інтервалів рівнів за кожним із показників професійної надійності вчителя фізичної культури.

Так, було встановлено значення середньоквадратичного відхилення для усіх показників професійної надійності: функціональна самовіддача ($\sigma = 7,44$);

вербальна самовіддача ($\sigma = 309,8$); загальна щільність ($\sigma = 8,11$); змістове наповнення ($\sigma = 5,76$); відхилення уроку від конспекту ($\sigma = 4,69$). При визначенні рівнів моторної щільності ми відходили від норми рухової активності, відповідно якої були встановлені рівні, які було подано вище. Результати середніх значень та середньоквадратичне відхилення дозволило нам встановити рівні за кожним показником професійної надійності вчителя фізичної культури (табл.).

Встановлення значень рівнів професійної надійності, виявлених в ході аналізу професійної діяльності вчителів фізичної культури, є важливим кроком на шляху дослідження формування професійної надійності майбутніх вчителів у процесі професійної підготовки.

Таблиця

Значення рівнів показників професійної надійності майбутніх вчителів фізичної культури

Показник	Середнє значення	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
Вербальна самовіддача (кількість слів)	1803	<1494	[1494-2114]	>2114
Функціональна самовіддача (Δ ЧСС ср.)	33,57	<26	[26-41]	>41
Моторна щільність (%)	61,3	<50	[50-60]	>60
Загальна щільність (%)	84,1	<76	[76-92,2]	>92,2
Змістове наповнення (кількість вправ)	30,1	<24	[24-36]	>36
Відхилення уроку від конспекту (%)	20,84	>25,5	[16,2-25,5]	<16,2

Висновки. Емпіричне дослідження показників професійної надійності вчителя фізичної культури дозволило виявити кількісні характеристики, за якими можна діагностувати стан сформованості професійної надійності у майбутніх вчителів фізичної культури. Подано шкалу, за якою можна здійснювати оцінювання рівня сформованості професійної надійності майбутнього вчителя фізичної культури. Значення, які відповідають високому

рівню, характеризують вчителя фізичної культури як професійно надійного педагога.

Перспективи подальших досліджень Отримання емпіричних даних за даною проблемою відкриває нам великі можливості в напрямку здійснення дієвих кроків вдосконалення освітнього процесу з метою формування професійно надійного майбутнього вчителя фізичної культури.

Список використаної літератури

1. Іванова Л. І. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями загальноосвітніх навчальних закладів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. НПУ ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2007. 22 с.
2. Солтик О. О. Інформаційна модель діяльності викладача фізичного виховання. *Молода спортивна наука України: Зб. наук. праць з галузі фіз. культури та спорту.* 2004. Вип. 8. Т. 4. Львів, С. 321–324.
3. Сущенко Л. П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту у вищих навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.04 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. Київ, 2003. 45 с.
4. Тимошенко О. В. Теоретико-методологічні засади оптимізації професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.04 / НПУ ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2009. 45 с.
5. Черняков В. В. Формування професійної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури засобами педагогічних ситуацій. *Проблеми фізичного виховання і спорту.* 2011. № 2. С. 131–133.

Рецензент – доктор педагогічних наук Павлюк Є. О.

Солтык А. А. Обоснование модели профессионально надежного учителя физической культуры

В статье основное внимание уделено моделированию профессиональной надежности учителя физической культуры. Отмечается, что действующие учителя физической культуры выступают в роли экспертов по отношению к студентам, которые осваивают данную специальность.

Установление количественных характеристик показателей профессиональной надежности учителей физической культуры позволяет успешно диагностировать состояние формирования профессиональной надежности у студентов (будущих учителей). Полученные результаты помогают в дальнейшем осуществлять необходимые изменения, вносить соответствующие коррективы в образовательный процесс с целью формирования профессионально надежного учителя физической культуры.

Ключевые слова: модель професійної надійності, учитель фізическої культури, уровни показателів.

Soltyk O. O. Substantiation of the Model of a Professionally Reliable Teacher of Physical Education

The article deals with modeling of professional reliability of future teachers of physical education. It is emphasized that active teachers of physical education play the role of experts in relation to students that acquire respective skills. Defining quantitative characteristics of professional reliability of teachers of physical education allows successful diagnostics of the level of formation of professional reliability of students (future teachers). The obtained results help make further changes and corrections in the educational process with purpose of formation of a professionally reliable teacher of physical education.

Videos of lessons in physical education, timekeeping, pulse-metrics, and pedagogical survey of classes conducted by active teachers with their further analysis served as empirical basis of the research. Average values by indices of professional reliability of a teacher of physical education (deviation from the lesson plan, lesson content, motor and general density, and teacher's verbal functional elf-devotion) have been defined.

Calculation of mean-square deviations of the obtained empirical data allowed to construct intervals, by which levels of indices of professional reliability were defined. Each of the indices of professional reliability of a teacher of physical education was evaluated with low, average, and high level of manifestation.

High levels by each index characterized an educator as professionally reliable teacher of physical education. At the same time, a number of factors in the profession of a teacher of physical education have been revealed. These factors have negative influence on the formation of professional reliability, which is proved by low level of manifestation of certain indices.

Key words: model of professional reliability, teacher of physical education, levels of indices.